

PSYCHOLÓGIA – MAGISTERSKÝ ŠTUDIJNÝ PROGRAM (Mgr.)

TÉZY NA ŠTÁTNU ZÁVEREČNÚ SKÚŠKU PRE AKADEMICKÝ ROK 2015/2016

TEORETICKÁ PSYCHOLÓGIA

KOGNITÍVNA PSYCHOLÓGIA

Teoretické pozadie kognitívnych vied, ich história. Hlavné témy kognitívnej psychológie. Súčasné výskumy sensorického registra krátkodobej a dlhodobej pamäti. Očité svedectvo a pamäťová organizácia. Neurofyziológia zrakového vnímania. Individuálne, sociálne a kultúrne rozdiely vo vnímaní. Riešenie problémov a informačná psychológia. Osvojovanie si jazyka – súčasné teoretické prístupy. Psychológia komunikácie. Kognitívne prístupy k emocionalite. Vytváranie kognitívnych štruktúr. Spojenie kognitívnych vied a behaviorizmu. Kognitívna terapia, ABC model, biofeedback a neurobiofeedback.

Študijná literatúra:

- GARDNER, H.: *Dimenzie myslenia*. Praha: Portál, 1999.
PRAŠKO, J., MOŽNÝ, P., ŠLEPECKÝ M. a kol.: *Kognitívne behaviorálné terapie psychických poruch*. Praha: Triton, 2007.
RYBÁR, J., BEŇUŠKOVÁ, L., KVASNIČKA, V. (eds.): *Kognitívne vedy*. Bratislava: Kaligram, 2002.
STERNBERG, J. R.: *Kognitívna psychológia*. Praha: Portál, 2002.
THAGARD, P.: *Úvod do kognitívnej vedy*. Praha: Portál, 2001.

KVALITATÍVNA METODOLÓGIA

Princípy kvalitatívneho výskumu. Disciplinovaný výskum. Heuristický výskum. Etické otázky v kvalitatívnom výskume. Všeobecný konceptuálny rámec kvalitatívneho výskumu. Formulácia výskumného problému. Výskumná otázka. Metódy zberu dát: interview, naratívne interview. Pozorovanie, dokumenty. Ohniskové skupiny, čítanie denníkov v skupine. Typy výskumných projektov. Voľba kontextu a stratégie tvorby výskumného súboru. Proces tvorby dát. Teoretická saturácia. Zakotvená teória. Fenomenologická analýza (interpretačná fenomenologická analýza). Diskurzívna analýza. Naratívne orientovaný výskum. Validita a reliabilita v kvalitatívnom výskume. Kvalitatívna výskumná správa.

Študijná literatúra:

- HENDL, J.: *Kvalitatívny výskum. Základné metódy a aplikácie*. Praha: Portál, 2006.
MIOVSKÝ, M.: *Kvalitatívny prístup a metódy v psychologickom výskume*. Praha: Grada, 2006.
SILVERMAN, D.: *Ako robiť kvalitatívny výskum*. Bratislava: Ikar, 2005.
STRAUSS, A., CORBINOVÁ, J.: *Základy kvalitatívneho výskumu*. Brno, Boskovice: Sdružení Podané ruce, Nakladatelství Albert, 1999.

AKTUÁLNE TRENDY VÝVINOVEJ PSYCHOLÓGIE

Teória attachmentu, konzekvencie vývinu väzby v neskorších vývinových obdobiach. Teórie adolescencie, ich prednosti a nedostatky. Pohľad na adolescenciu v kontexte pôsobenia sekulárnych trendov. Koncept vynárajúcej sa dospelosti. Súčasná rodina a jej vývinové trendy. Aktuálne fenomény súčasnej doby (singles, sendvičová generácia). Stredný vek – obdobie stagnácie, bilancie alebo napredovania? Starnutie – teórie starnutia, ageizmus, múdrosť v dôsledku veku a skúsenosti. Smrť – chápanie smrti v ontogenéze, koncept smrti u detí. Celoživotný vývin človeka. Úspešný vývin človeka.

Študijná literatúra:

DÉMUTHOVÁ, S.: *Keď umiera dieťa. Praktická tanatológia I.* Pusté Úľany: Schola Philosophica, 2010.
HAŠTO, J.: *Vzťahová väzba.* Trenčín: Vydavateľstvo F, 2005.
HAŠKOVCOVÁ, H.: *Thanatologie.* Praha: Galén, 2000.
KOVÁČ, D.: *Umne starnúť.* Bratislava: VEDA, 2013.
MACEK, P.: *Adolescence.* Praha: Portál, 2003.
SOBOTKOVÁ, I.: *Psychologie rodiny.* Praha: Portál, 2012.
THOROVÁ, K.: *Vývojové psychologie. Proměny lidské psychiky od početí po smrt.* Praha: Portál, 2015.

AKTUÁLNE TRENDY PSYCHOLÓGIE OSOBNOSTI

Obraz seba ako ústredný fenomén psychológie osobnosti. Tri hlavné teoretické pohľady – fenomenologický, psychoanalytický, sociálno-kognitívny. Modely štruktúry osobnosti (Freud, Frankl, Popielski, Wong). Self-verification vs. self-enhancement. Bandura a self-efficacy. Carver a Scheier: teória kontroly a súkromné vs. verejné vedomie seba. Genetika a faktory prostredia (natur vs. nurture): Gender identita. Self, zmysluplnosť a túžby. Lexikálny prístup k osobnosti, Big Five a alternatívne modely. Otázky motivácie (intrinsic and extrinsic). Pozitívna psychológia osobnosti. Osobnosť a zdravie. Sebaregulácia. Zmena osobnosti. Zrelá osobnosť.

Študijná literatúra:

ŘÍČAN, P.: *Psychologie osobnosti. Obor v pohybu.* Praha: Grada, 2007.
VÝROST, J., RUISEL, I.: *Kapitoly z psychologie osobnosti.* Bratislava: Veda, 2000.
LOVAŠ, L., MESÁROŠOVÁ, M. (Eds.): *Psychologické aspekty a kontexty sebaregulácie.* Košice: UPJŠ, 2011.
HŘEBÍČKOVÁ, M.: *Pětifaktorový model v psychologii osobnosti. Přístupy, diagnostika, uplatnění.* Praha: Grada, 2011.
COAN, R. W.: *Optimální osobnost a duševní zdraví.* Praha: Grada, 1999.
KŘIVOHLAVÝ, J.: *Pozitivní psychologie.* Praha: Portál, 2004.
FONAGY, P., TARGET, M.: *Psychoanalytické teorie.* Praha: Portál, 2005.

AKTUÁLNE TRENDY SOCIÁLNEJ PSYCHOLÓGIE

Súčasne paradigmy v sociálnej psychológii. Kritická psychológia. Skúmanie diskurzu a diskurzívna psychológia. Kognitívna sociálna psychológia. Percepcia. Atribúcia. Nové poznatky v sociálnej psychológii skupín. Skupinová psychoterapia. Sociálna psychológia a ľudský mozog. Komunikácia. Nové médiá a sociálna psychológia.

Študijná literatúra:

- HEWSTONE, M., STROEBE, W.: *Sociálna psychológia*. Praha: Portál, 2008.
PLICHTOVÁ, J.: *Metódy sociálnej psychológie zblízka: Kvalitatívne a kvantitatívne skúmanie sociálnych reprezentácií*. Bratislava: Médiá, 2002.
VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I.: *Sociálna psychológia*. Praha: ISV, 1997.

PSYCHODIAGNOSTIKA

PSYCHODIAGNOSTIKA DETÍ A MLÁDEŽE

Všeobecná psychodiagnostika a diagnostické metódy. Diagnostické modely. Vlastnosti testov. Diagnóza. Diagnostické postupy a pomôcky. Voľba metód, vzťah diagnózy a terapie. Chyby v diferenciálnej diagnostike. Pozitívne a negatívne dôsledky diagnózy. MKN 10, DSM IV, Achenbachov a Edelbrockov multiaxiálny posudzovací systém detskej a adolescentnej psychopatológie. Pozorovanie správania. Diagnostické interview. Anamnéza. Sebapozudzovacie škály, dotazníky. WIŠC-III. Testy kognitívnych schopností (inteligencia). Hodnotenie percepcie. Hodnotenie motorického vývinu a laterality. Hodnotenie pozornosti. Hodnotenie pamäti. Hodnotenie rečového vývinu. Projektívne metódy. Psychodiagnostika v praxi. Diagnostika raného vývinu. Diagnostika školskej zrelosti. Diagnostika kognitívneho deficitu. Diagnostika špecifických porúch učenia. Diagnostika porúch reči. Diagnostika pervazívnych vývinových porúch. Neuropsychologická diagnostika detí a adolescentov. Diagnostika zmyslovo a motoricky postihnutého dieťaťa. Diagnostika špecifických porúch správania. Diagnostika psychosomatických porúch. Diagnostika rodiny. Diagnostika vzťahov v triede. Diagnostické vyšetrenie, správa z vyšetrenia, diagnostický nález, štruktúra a priebeh vyšetrenia.

Študijná literatúra:

- SVOBODA, M., KREJČÍŘOVÁ, D., VÁGNEROVÁ, M.: *Psychodiagnostika dětí a dospívajících*. Praha: Portál, 2001.
VÁGNEROVÁ, M., KLÉGRVÁ, J.: *Poradenská psychologická diagnostika dětí a dospívajících*. Praha: Karolinum, 2008.
HORT, V., HRDLÍČKA, M., KOCOURKOVÁ, J., MALÁ, E. (Eds.): *Dětská a adolescentní psychiatrie*. Praha: Portál, 2000.
KOLUCHOVÁ, J., MORÁVEK, S.: *Psychologická diagnostika dětí a mládeže*. Olomouc: UP, 1991.
ŘÍČAN, P., VÁGNEROVÁ, M. (Eds.): *Dětská klinická psychologie*. Praha: Avicenum, 1999.

PSYCHODIAGNOSTIKA DOSPELÝCH

Úlohy, ciele psychologickéj diagnostiky. Vývinovo-psychologické, diferenciálno-psychologické a kognitívno-psychologické základy psychologickéj diagnostiky. Diagnostický proces a diagnostické stratégie. Teórie testov a základy psychometriky jej predmet. Definícia psychodiagnostického testu. Štandardnosť testu. Kritériá pre posúdenie testu. Konštrukcia testu. Homogenita a validita položiek. Klasická položková analýza. Index obtiažnosti. Rozlišovacia účinnosť. Normalizácia testu. Psychodiagnostika v jednotlivých oblastiach spoločenskej praxe. Zdravotníctvo. Školská poradenská prax. Priemysel. Doprava. Armáda a bezpečnosť. Súdnicstvo a penitenciárna starostlivosť. Vývinovo orientovaná, klinicko-psychologická diagnostika osobnosti dieťaťa, dospelujúceho a dospelého. Pojem „disharmonický vývin osobnosti“. Skupiny DVO.

Testové metódy. Testy inteligencie. Diagnostika mimoriadne nadaných osôb. Psychodiagnostika týkajúca sa povolania. Testy čiastkových a kombinovaných schopností. Testy vedomostí a znalostí. Testy osobnosti. Objektívne testy osobnosti. Dotazníky a škály. Dotazníky založené na psychiatrických a klinických obrazoch chorôb. Verbálne, grafické projektívne metódy, metódy voľby.

Študijná literatúra:

ČERNÝ, V., KOLLÁRIK, T.: *Kompendium psychodiagnostických metód*. Bratislava: Psychodiagnostické a didaktické testy, n. p., 1986.
FERJENČÍK, J.: *Úvod do metodologie psychologického výzkumu*. Praha: Portál, 2000.
MORÁVEK, S.: *Úvod do psychodiagnostiky dospělých*. Olomouc: UP, 1999.
STANČÁK, A.: *Klinická psychodiagnostika dospělých*. Nové Zámky: Psychoprof, 1996.
SVOBODA, M.: *Psychologická diagnostika dospělých*. Praha: Portál, 2010.

APLIKOVANÁ PSYCHOLÓGIA

PORADENSKÁ PSYCHOLÓGIA

Predmetné okruhy poradenskej psychológie. Ohraničenie oproti školskej psychológii, psychoterapii a špeciálnej pedagogike. Psychologické poradenstvo a duchovná starostlivosť. Hlavné školy a smery poradenskej psychológie. Paradigma „klasické“ vs. „systémové“. Systémovo-interakčný prístup, vznik rodinnej terapie. Systém diagnostických kategórií používaných v psychologickom poradenstve v rámci „klasickej paradigmy“. Vybrané kapitoly zo psychopatológie štádií detstva a dospelovania. Modely determinantov školského výkonu. Posudzovanie školskej spôsobilosti. Posudzovanie vzdelávateľnosti a vychovávateľnosti žiaka. Zásady primeraného výchovného pôsobenia na dieťa v rodine, teoretické východiská, praktické implikácie. Všeobecne platné a špecifikované odporúčania k individuálnemu prístupu učiteľa v rámci vyučovania. Psychologická starostlivosť o dospelujúcich a rodinu s dospelujúcimi. Psychologické poradenstvo mimoriadne nadaných žiakov a študentov. Matrimoniológia a matrimoniopatológia. Psychologické poradenstvo k dosiahnutiu a udržaniu vysokého pracovného výkonu. Psychologické poradenstvo v životných krízach. Štandardy kvality psychologického poradenstva.

Študijná literatúra:

MATĚJČEK, Z.: *Praxe dětského psychologického poradenství*. Praha: Portál, 2011.
VÁGNEROVÁ, M.: *Poradenská psychologická diagnostika dětí a dospívajících*. Praha: Karolinum, 2008.
KOPŘIVA, L.: *Lidský vztah jako součást profese*. Praha: Portál, 1997.
KRATOCHVÍL, S.: *Manželská a párová terapie*. Praha: Portál, 2009.
PLAŇAVA, I.: *Manželství a rodiny. Struktura, dynamika, komunikace*. Brno: Doplněk, 2000.

ŠKOLSKÉ PORADENSTVO

Základný rámec školského poradenstva – funkcia a ciele. Systém školského poradenstva v kontexte zmien v oblasti školstva. Kritické miesta profesie školského psychológa. Školský psychológ na Slovensku. Žiak ako klient (vzdelávacie, výchovné, osobné problémy, problémy v sociálnej oblasti žiaka). Školská trieda ako klient. Menežment školskej triedy. Diagnostikovanie v škole a školskej triede. Základná patológia školskej triedy. Školské poradenstvo v súvislosti s voľbou povolania. Kariérny profil. Profesionálna orientácia. Učiteľ ako klient, škola v starostlivosti školského psychológa. Školská klíma a nástroje jej merania. Obtiažne pedagogické situácie. Podpora učiteľskej profesie. Rodinný systém ako klient.

Zásady komunikácie s rodičmi. Individuálne poradenstvo. Problémový rodič a stratégie jeho zvládania. Rodina a jej výchovné štýly. Školský psychológ ako mediátor alebo facilitátor. Osobnosť a odborné kompetencie školského psychológa.

Študijná literatúra:

- BRAUN, R., MARKOVÁ, D., NOVÁČKOVÁ, J.: *Praktikum školní psychologie*. Praha: Portál, 2014.
- FONTANA, D.: *Psychologie ve školní praxi*. Praha: Portál, 2014.
- GAJDOŠOVÁ, E., HERÉNYIOVÁ, G.: *Škola rozvíjania emocionálnej inteligencie žiakov*. Bratislava: Príroda, 2002.
- KNOTOVÁ, D. a kol.: *Školní poradenství*. Praha: Grada, 2014.
- VÁGNEROVÁ, M.: *Školní poradenská psychologie pro pedagogy*. Praha: Karolinum, 2005.
- ŠTECH, S., ZAPLETALOVÁ, J.: *Úvod do školní psychologie*. Praha: Portál, 2013.

KLINICKÁ PSYCHOLÓGIA

Zdravie a choroba, psychologické faktory, prehľad teórií. Psychoneuroimunológia. Činnosť nešpecifického a špecifického imunitného systému. Vzťah imunitného systému a psychologických javov. Spôsoby zvládania životných ťažkostí. Resiliencia, koherencia, hardiness, self-efficacy. Špecifické osobnostné typy: osobnosť typu A, typu B, typu C, typu D. Pacient v nemocnici. Psychická situácia zdravého a chorého človeka. Dobrí a zlí pacienti. Interakcia pacienta s lekárom. Oboznámenie pacienta s diagnózou. Dynamika vzájomného vzťahu pacienta s lekárom. Psychika pacientov s kardiovaskulárnym a onkologickým ochorením. Chronicky chorý pacient. Bolesť – teórie, fyziológia, meranie, terapia. Kvalita života, prístupy k meraniu.

Študijná literatúra:

- BAŠTECKÁ, B., GOLDMANN, P.: *Základy klinické psychologie*. Praha: Portál, 2001.
- BAŠTECKÁ, B. a kol.: *Klinická psychologie v praxi*. Praha: Portál, 2003.
- HERETIK, A., HERETIK, A, jr. a spol.: *Klinická psychológia*. Nové Zámky: Psychoprof. 2007.
- KŘIVOHLAVÝ, J.: *Psychologie zdraví*. Praha: Portál, 2001.
- KŘIVOHLAVÝ, J.: *Psychologie nemoci*. Praha: Grada, 2002.

MANAŽÉRSKA PSYCHOLÓGIA

Nástroje výberu a rozvoja manažérov: Assessment a Development centrum (príprava modelových situácií, realizácia AC/DC, tvorba výstupných správ a spätná väzba). Najznámejšie typológie osobnosti v pracovnej psychológii, osobnostné dotazníky. 360° spätná väzba. Výber zo základných soft-skills manažéra. Spätná väzba a hodnotenie zamestnancov. Riadenie zmien. Time management. Riadenie ľudí.

Študijná literatúra:

- ARMSTRONG, M.: *Řízení lidských zdrojů*. Praha: Grada, 2007.
- HRONÍK, F.: *Poznejte své zaměstnance. Vše o assessment centre*. Brno: Era, 2002.
- HRONÍK, F.: *Hodnocení pracovníku*. Praha: Grada, 2006.
- KUBEŠ, M., ŠEBESTOVÁ, L.: *360° zpětná vazba jako nástroj rozvoje lidí*. Praha: Grada, 2008.
- PROVAZNÍK, V.: *Psychologie pro ekonomy a manažery*. Praha: Grada, 2002.